

Omzendbrief met betrekking tot verkoop van levensmiddelen door de producent aan de consument met tussenkomst van een derde voor de organisatie van de levering

Referentie	PCCB/S3/1310092	Datum	06/07/2018
Huidige versie	1.3	Van toepassing vanaf	Datum van publicatie
Trefwoorden	Transporteur, afhaalpunten, gegroepeerde aankopen		

Opgesteld door	Goedgekeurd door
De Zutter Nathalie, attaché	Jean-François Heymans, directeur-generaal a.i.

1 Doel

Deze omzendbrief verduidelijkt het standpunt van het FAVV met betrekking tot voedselveiligheidsaspecten bij de verkoop van levensmiddelen door de geregistreerde producent aan de consument waarbij een derde tussenkomt voor de organisatie van de levering (bijv. transporteurs, afhaalpunten, consumentengroepen die gegroepeerde aankopen doen...).

Het doel is vierledig:

- 1) verduidelijken voor de derde, die tussenkomt voor de organisatie van de levering, of zijn activiteiten aangegeven moeten worden bij het FAVV of niet;
- 2) verduidelijken van de vrijstellingen betreffende de registratie voor de consumentengroepen die groepsaankopen doen;
- 3) verduidelijken voor de producent of de verkoop van zijn producten als rechtstreekse verkoop aan de eindverbruiker (= *business to consumer* (B2C-levering)) beschouwd moet worden of niet (= *business to business* (B2B-levering));
- 4) formuleren van een aantal aanbevelingen in het kader van de voedselveiligheid voor de derden die tussenkomen voor de levering, maar deze activiteit van levering niet moeten aangeven bij het FAVV.

2 Toepassingsgebied

Steeds vaker proberen (primaire) producenten (bijv. fruitboer, groenteboer, hoeveslager, melkveehouder, hoevezuivelaar, pluimveehouder...) meer consumenten te bereiken en hun afzetmarkt te vergroten. Soms doen zij hiervoor beroep op een derde die tussenkomt voor de levering van de levensmiddelen die ze in de handel brengen. Gekende vormen zijn bijv. fruit- en/of groenteabonnementen die geleverd worden op een afhaalpunt, voedselteams waarbij consumenten rechtstreeks aankopen bij de producent en samenwerken voor de logistiek, pakketten met hoeveproducten afkomstig van verschillende producenten en geleverd aan huis...

Deze omzendbrief is toepasbaar op alle vormen van verkoop via de korte keten, dus niet enkel deze die betrekking hebben op primaire producenten maar ook deze die betrekking hebben op andere producenten.

Voeder voor gezelschapdieren valt buiten deze omzendbrief.

De omzendbrief geldt voor de activiteiten waarbij producenten levensmiddelen te koop aanbieden aan de consument en waarbij de **overdracht van de levensmiddelen niet rechtstreeks tussen producent en consument gebeurt**. Het kan bijvoorbeeld gaan om producenten die werken met een transporteur voor het leveren van de levensmiddelen aan de consument, bestellingen (laten) leveren op een plaats waar de consument ze later komt ophalen (afhaalpunt), consumenten die zich groeperen voor het transport... maar ook de groepsaankopen die door consumentengroepen zijn opgezet. De wetgeving stelt deze laatste vrij van de registratieplicht bij het FAVV op voorwaarde dat de groepsaankopen en de distributie van de gekochte levensmiddelen van consumenten in de groepering zonder winsttoegmerk gebeuren en de verdeling van de verantwoordelijkheden voor de veiligheid van de voedselketen tussen de producenten, de groep en de consumenten duidelijk vastgelegd is in elke fase van de voedseldistributieketen.

Rechtstreekse verkoop door de producent zelf of zijn werknemers op de hoeve, in de winkel, op de markt of op een andere afgesproken plaats, valt dus niet onder het toepassingsgebied van deze omzendbrief als er bij deze verkoop rechtstreekse overdracht is van de levensmiddelen tussen de producent of zijn medewerkers en de consument. Dergelijke verkoop behoort tot het "klassieke" handelscircuit en moet dus aangegeven worden bij het FAVV.

3 Referenties

3.1 Wetgeving

Verordening (EG) nr. 852/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 inzake levensmiddelenhygiëne.

Koninklijk besluit van 16 januari 2006 tot vaststelling van de nadere regels van de erkenningen, toelatingen en voorafgaande registraties afgeleverd door het FAVV.

Koninklijk besluit van 13 juli 2014 betreffende levensmiddelenhygiëne.

Ministerieel besluit van 22 maart 2013 betreffende de versoepeling van de toepassingsmodaliteiten van de autocontrole en de traceerbaarheid in sommige inrichtingen in de voedselketen.

4 Definities en afkortingen

ACT: Plaats - Activiteit - Product ; met deze combinatie wordt elk type handeling die een operator stelt, gedefinieerd door:

- de plaats (bijv. PL42 – Landbouwbedrijf)
- de aard van de activiteit (bijv. AC64 – Productie)
- het product (bijv. PR69 – Fruit)

Elke ACT heeft een specifieke omschrijving. De ACT's zijn opgenomen in de activiteitenlijst van het FAVV die terug te vinden is op de website van het FAVV (zie www.favv.be > Professionelen > Erkenningen, toelatingen en registratie > Activiteiten fiches);

Afhaalpunt: een locatie waar vooraf bestelde goederen kortstondig worden opgeslagen en worden afgehaald door de consument;

B2B: *business to business* (levering aan een andere inrichting actief in de voedselketen);

B2C: *business to consumer* (levering aan consument);

Bewerken / bewerking: behandelen zonder het levensmiddel ingrijpend te veranderen; bijv. versnijden of malen, invriezen (opgelet, dit is niet de diepgevroren bewaring van reeds diepgevroren levensmiddelen) of ontdooien, schillen of pellen...;

FAVV: Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen;

KB: koninklijk besluit;

MB: ministerieel besluit;

Verwerken / verwerking: handeling die het oorspronkelijke product ingrijpend wijzigt, onder meer door middel van verhitten, roken, zouten, rijpen, drogen, marinieren, extraheren of extruderen, of een combinatie van dergelijke behandelingen (VO 852/2004);

VO: verordening.

5 Verduidelijkingen voor een derde die tussenkomt voor de organisatie van de levering

5.1 Derden die levensmiddelen niet hanteren

Een derde kan een website beheren, folders verdelen of andere middelen gebruiken om producten van één of meerdere producenten aan te bieden.

- A. Deze derde moet zich bij het FAVV registreren als trader (zie ACT 017 via www.favv.be > Professionelen > Erkenningen, toelatingen en registratie > Activiteiten fiches) indien hij de levensmiddelen **op geen enkel moment hanteert**, maar:
- 1) de levensmiddelen worden gecommmercialiseerd **zonder link tussen de geregistreerde producent en de consument** (de consument weet niet bij welke producent hij/zij de levensmiddelen bestelt en het is alsof hij/zij bij de derde aankoopt) en/of
 - 2) de derde wordt op een bepaald moment eigenaar van de levensmiddelen.
- B. Deze derde moet zijn **activiteit niet aangeven** bij het FAVV wanneer aan volgende voorwaarden is voldaan:
- 1) de derde **hanteert** (ophalen, transporteren, verpakken, opslaan, verdelen...) **op geen enkel moment** de levensmiddelen en
 - 2) de derde wordt **op geen enkel moment eigenaar** van de levensmiddelen en
 - 3) **de consument weet bij welke producent hij de levensmiddelen koopt** (de consument weet via de website, folder, enz. bij welke (groep van) producent(en) hij/zij de verschillende levensmiddelen bestelt).

In feite oefent deze derde geen activiteit uit in de voedselketen.

Voorbeeld: een derde groepeert het aanbod van verschillende producenten op een website. Consumenten kunnen de verschillende levensmiddelen per producent zien op de website en een bestelling plaatsen. De derde houdt een percentage af van de transacties tussen consument en producent. De bestelde levensmiddelen worden aan de consument geleverd, zonder dat de derde de levensmiddelen vervoert, een afhaalpunt beheert of op een andere wijze de levensmiddelen hanteert. De activiteit van de derde die hier beschreven wordt, moet niet aangegeven worden bij het FAVV.

5.2 Derden die levensmiddelen hanteren

Pakketten samenstellen

In bepaalde gevallen kunnen consumenten levensmiddelen bij verschillende geregistreerde producenten bestellen en willen ze de deze tezamen laten afleveren. Een derde die niet de producent is, kan dan tussenkomen voor het samenstellen van de pakketten van de bestellingen. De bestelde levensmiddelen worden op een centrale plaats samengebracht waar de derde deze groepeerd per consument.

Indien de derde handelt met een winstoogmerk en/of de levensmiddelen verwerkt, moet zijn activiteit worden aangegeven, zoals vermeld op de website van het FAVV: www.favv.be > Professionelen > Erkenningen, toelatingen en registratie.

De derde moet zijn activiteit echter niet aangeven bij het FAVV indien de derde een consumentengroep is, handelt **zonder winstoogmerk** en er **geen verwerking** van levensmiddelen plaatsvindt (zie punt 8). In dit geval moet er binnen de groep vastgelegd worden wie verantwoordelijk is voor de veiligheid van de levensmiddelen vanaf de afgifte van deze levensmiddelen door de geregistreerde producent tot aan de overdracht aan de consument.

Voorbeeld: een derde beheert een website waarop producten van 3 verschillende producenten (a, b en c) aangeboden worden. Consumenten kunnen de verschillende producten per producent zien op de website en een bestelling plaatsen. De bestellingen worden doorgegeven aan de producenten die de producten aanleveren. De derde ontvangt de bestelde levensmiddelen in een lokaal waar bestellingen per consument worden gegroepeerd. De pakketten worden samengesteld door de derde die de ontvangen levensmiddelen niet verwerkt (bijv. geen vlees marineren, geen braadkip koken of geen bereiding van soep...), maar indien nodig wel bewerkt (bijv. herschikken/portioneren/verpakken van de producten of het versnijden van groenten en fruit,...). De bestellingen worden geleverd aan de consument of de consument haalt ze zelf af. De derde handelt zonder winstoogmerk. De activiteit van de derde die hierboven beschreven wordt, moet niet aangegeven worden bij het FAVV.

Transporteren

Derden, die niet de producent zijn en die als **commerciële activiteit** en dus **met winstoogmerk**, levensmiddelen vervoeren, moeten deze activiteit steeds aangeven bij het FAVV. De aan te geven activiteit hangt af van de goederen die vervoerd worden (zie ACT 352 en ACT 353 via www.favv.be > Professionelen > Erkenningen, toelatingen en registratie > Activiteiten fiches).

Vervoer van levensmiddelen door derden **zonder winstoogmerk** (er is maximaal een kostendekkende vergoeding) moet niet worden aangegeven bij het FAVV. Er moet echter wel vastgelegd worden wie verantwoordelijk is voor de veiligheid van de levensmiddelen vanaf de afgifte van deze levensmiddelen door de geregistreerde producent tot aan de overdracht aan de consument. Tevens dient er ook rekening gehouden te worden met de aanbevelingen inzake hygiëne (zie punt 8).

Voorbeeld: verschillende consumenten doen een bestelling bij een producent. Eén van de consumenten rijdt naar de producent om alle bestellingen in ontvangst te nemen. Deze consument doet dit vrijwillig en vraagt enkel zijn kosten voor de brandstof terug. Hij moet niet geregistreerd zijn. Hij let erop dat hij de levensmiddelen op hygiënische wijze en bij een correcte temperatuur vervoert (zie ook punt 8).

Afhaalpunt beheren

Een afhaalpunt doet per definitie enkel dienst als doorgesluik voor de producten en is de plaats waar vooraf bestelde levensmiddelen worden afgehaald door de consument. Het afhaalpunt is een dienstverlening naar de consument toe.

Het kan hier onder meer gaan om:

- een ruimte ten huize van een particulier;

- een ruimte ter beschikking gesteld door een vereniging of een lokale overheid (bijv. gemeentesaal);
- een ruimte bij een hoeveproducent, in een winkel of restaurant;
- een voertuig dat op regelmatige tijdstippen op een specifieke plaats parkeert om het afhalen van de producten toe te laten;
- een automaat;
- ...

A. Het beheer van een afhaalpunt **moet aangegeven worden als activiteit in de voedselketen** indien:

- 1) het afhaalpunt zich in de lokalen van een inrichting, actief in de voedselketen bevindt (bijv. voedingswinkels, hoeveproducenten, restaurants), zelfs indien dit op vrijwillige basis gebeurt en/of
- 2) de beheerders van het afhaalpunt dit beheren met **winstoogmerk** en/of
- 3) er vindt verwerking van de levensmiddelen plaats en/of
- 4) geregistreerde operatoren inkopen doen bij het afhaalpunt.

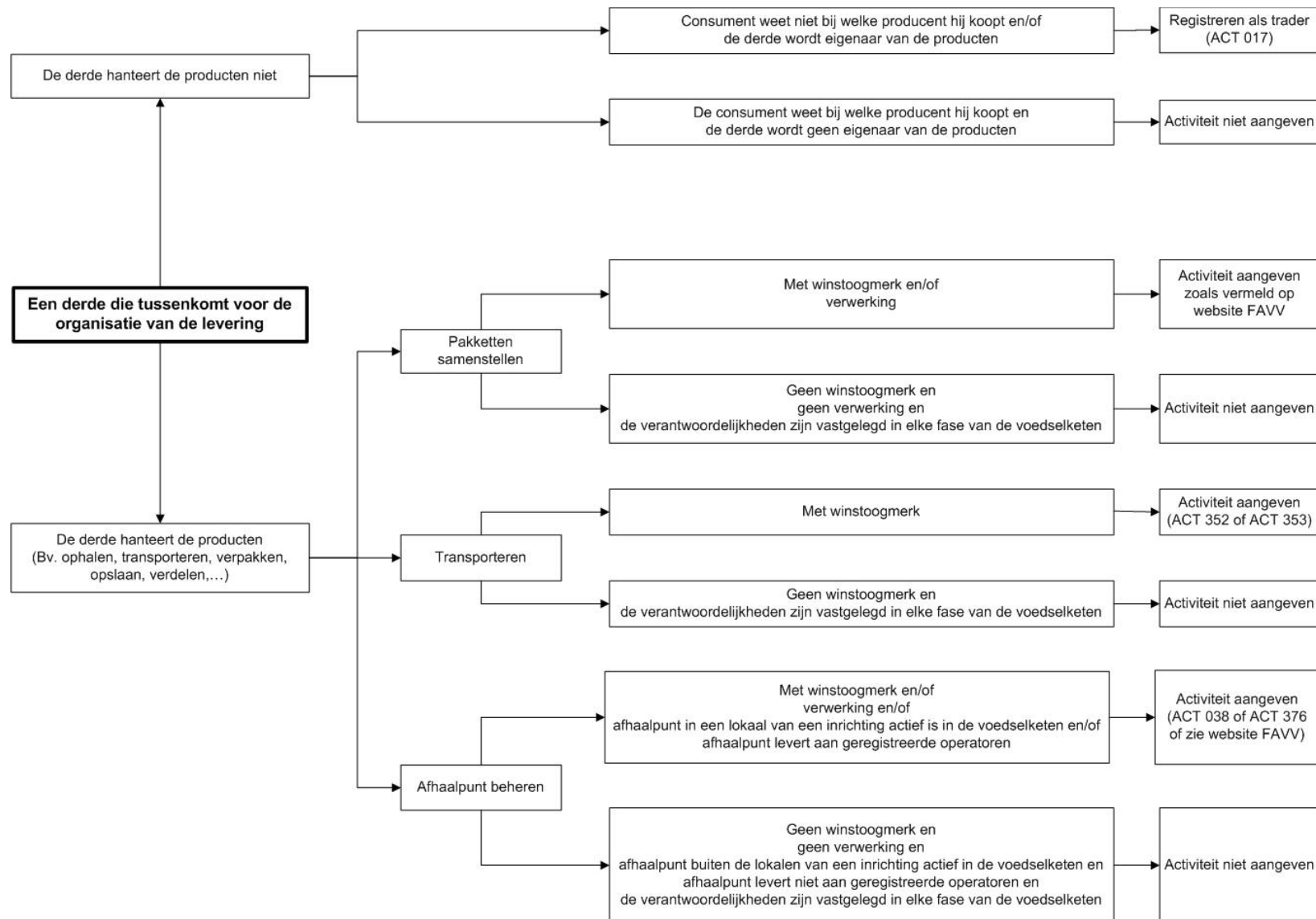
In dit geval moeten de betrokken afhaalpunten geregistreerd zijn bij het FAVV en aan alle van toepassing zijnde wettelijke vereisten voldoen.

B. Een afhaalpunt moet echter **niet aangegeven** worden bij het FAVV **wanneer aan volgende voorwaarden is voldaan**:

- 1) er is **geen commerciële activiteit** verbonden aan het beheren van het afhaalpunt; er is **geen winstoogmerk** en dus geen commercieel belang gekoppeld aan de verdeling van de levensmiddelen, maar een eventuele vergoeding van de reële gemaakte onkosten die voortvloeien uit deze activiteit is wel mogelijk, en
- 2) het afhaalpunt bevindt zich **buiten de lokalen van een inrichting actief in de voedselketen**, en
- 3) er vindt **geen verwerking** van de levensmiddelen plaats.

De organisatie van dergelijke afhaalpunten moet dus niet aangegeven worden bij het FAVV, evenmin de verantwoordelijken. Dit ontslaat evenwel geen van de deelnemende partijen van hun verantwoordelijkheid met betrekking tot de veiligheid van de voedselketen. Er moet vastgelegd worden wie verantwoordelijk is voor de veiligheid van de levensmiddelen vanaf de afgifte van deze levensmiddelen door de geregistreerde producent tot aan de overdracht aan de consument. Tevens dient er door de verantwoordelijken rekening gehouden te worden met de aanbevelingen inzake hygiëne en temperatuursvoorwaarden (zie punt 8).

Op de website van het FAVV is meer informatie te vinden over welke activiteit in welk geval moet worden aangegeven (www.favv.be > Professionelen > Erkenningen, toelatingen en registratie > Activiteiten fiches). Wanneer het beheer van het afhaalpunt de enige aan te geven activiteit is, dient de activiteit "detailhandel" (zie ACT 038 of ACT 376 via www.favv.be > Professionelen > Erkenningen, toelatingen en registratie > Activiteiten fiches) aangegeven te worden die de activiteit van het afhaalpunt dekt.

Figuur 1: beslissingsboom om de activiteit al dan niet aan te geven. Wanneer er een verwerkingsactiviteit is, moet de activiteit aangegeven worden zoals beschreven op de website van het FAVV.

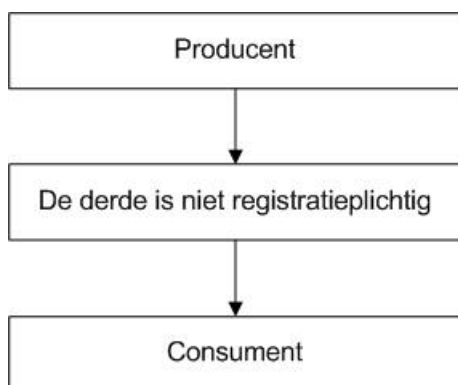
6 Verduidelijkingen voor de producent

6.1 B2B of B2C ?

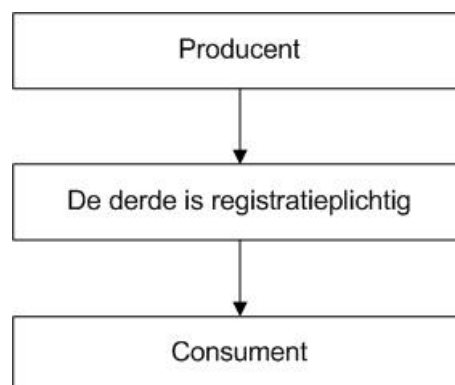
Voor de producent van de levensmiddelen is het belangrijk te weten of de verkoop van de levensmiddelen als B2C-levering beschouwd wordt, of als B2B-levering. Dit is onder meer van belang in het kader van het MB van 22 maart 2013 betreffende de versoepeling van de toepassingsmodaliteiten van de autocontrole en de traceerbaarheid in sommige inrichtingen in de voedselketen en van artikel 25 van het KB van 13 juli 2014 betreffende levensmiddelenhygiëne.

Leveringen aan andere operatoren (natuurlijke personen, ondernemingen, verenigingen... die gekend moeten zijn bij het FAVV (zie punt 5)) zijn in regel steeds B2B-leveringen.

Om te bepalen of levering met tussenkomst van een derde als B2B- of als B2C-levering beschouwd wordt, moet men daarom nagaan of de derde een activiteit uitvoert die aangegeven moet worden bij het FAVV.

Figuur 2: B2C-levering, gezien vanuit het oogpunt van de producent

Figuur 3: B2B-levering, gezien vanuit het oogpunt van de producent

7 Verantwoordelijkheden voor de derden

Indien de activiteiten **niet aangegeven** moeten worden bij het FAVV (zie punt 5), is het van belang dat tussen de deelnemende partijen duidelijke afspraken gemaakt worden. Er worden afspraken gemaakt met betrekking tot de financiële en organisatorische aspecten evenals over wie tot welk stadium verantwoordelijk is voor de levensmiddelen.

Het is aan de betrokken derden om aan te tonen dat zij aan de voorwaarden voldoen om hun activiteit niet te moeten aangeven bij het FAVV en dus niet beschouwd te worden als vestigingen actief in de voedselketen. De belangrijkste middelen zijn schriftelijk onderschreven afspraken m.b.t. de financiële en organisatorische aspecten evenals de respectievelijke verantwoordelijkheden. Deze schriftelijke afspraken kunnen vastgelegd worden in een afzonderlijk document of vermeld worden op de bestel- en/of leveringsbonnen of onder de vorm van duidelijke voorwaarden worden opgenomen op de website. De consumenten en producenten moeten deze afspraken (expliciet of impliciet) goedkeuren (bijv. op papier of mondeling).

Indien de activiteiten **aangegeven** moeten worden bij het FAVV (zie punt 5), dragen de betrokkenen de verantwoordelijkheid over de levensmiddelen van zodra zij deze ontvangen hebben. Deze operatoren zijn onderworpen aan de controles van het FAVV, zij moeten voldoen aan alle van toepassing zijnde wettelijke vereisten.

8 Enkele aanbevelingen voor derden die tussenkomen bij de levering en hun activiteit niet moeten aangeven

- Derden die de producten tijdens hun activiteit hanteren, portioneren, bewerken en verpakken, moeten steeds de goede hygiënepraktijken toepassen. Bewerking van levensmiddelen betekent dat de behandeling de levensmiddelen niet ingrijpend zal veranderen. Bewerking is bijvoorbeeld versnijden, malen, invriezen, ontdooien, schillen, ...
Opgelet: het hanteren en bewerken van bederfelijke levensmiddelen houdt een potentieel risico in voor de voedselveiligheid en moet dus onder hygiënische omstandigheden en gepaste temperatuur gebeuren in een lokaal dat hiervoor geschikt is. Kruiscontaminatie moet te allen tijde vermeden worden.
- Het moet steeds duidelijk zijn wie verantwoordelijk is voor de veiligheid van de levensmiddelen vanaf de afgifte van deze levensmiddelen door de geregistreerde producent tot aan de overdracht aan de consument.
- Producten worden vervoerd in propere en goed onderhouden laadruimtes van voertuigen.
- Tijdens het vervoer, de opslag of bewaring van te koelen levensmiddelen, worden de temperatuursvoorwaarden gerespecteerd¹ (bijv. bewaartemperatuur voor yoghurt, versneden groenten en fruit $\leq +7,0$ °C; bewaartemperatuur voor gehakt vlees en vleesbereidingen $\leq +4,0$ °C bijv. américain). Te koelen levensmiddelen worden hiervoor bewaard in koelkasten of koelboxen tot op het ogenblik dat de producten afgehaald worden door de consument. De goede werking van de koelkasten of koelboxen wordt regelmatig gecontroleerd.
- Het afhaalpunt is proper, wordt goed onderhouden en is vrij van ongedierte. Huisdieren mogen niet binnenkomen.
- De toegang tot de afhaalpunten wordt beperkt tot de consumenten voor het afhalen van hun bestelling en de personen die instaan voor de organisatie van de distributie.

9 Bijlagen

/

10 Overzicht van de revisies

Overzicht van de revisies van de omzendbrief		
Versie	Van toepassing vanaf	Reden en omvang van de revisie
1.0	26/08/2015	Originele versie Vervangt de omzendbrief met referentie PCCB/S3/EME/1192430
1.1	03/11/2015	Correctie van een referentie
1.2	08/09/2016	Verduidelijking interpretatie aangifteplichtige activiteit

¹ De 'quick start'-fiche "Temperaturen" geeft een handig overzicht van deze temperatuursvoorwaarden:
<http://www.favv.be/autocontrole-nl/gidsen/qsfiles/>

1.3	Datum van publicatie	Herziening van het KB van 16 januari 2006 tot vaststelling van de nadere regels van de erkenningen, toelatingen en voorafgaande registraties afgeleverd door het FAVV + toevoeging beslissingsboom
-----	-----------------------------	--